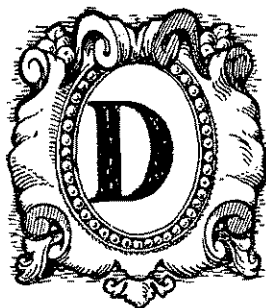

EL BOCET

E tota mena de coses hi ha col·leccionistes; des de lo inútil, com a dada històrica u obra d'art, fins a les més exquisides produccions del ingeni humà, tot cau en el camp on s'hi belluga un formiguer entre'ls que hi ha veritables monomaniacs per als quals sembla que la salvació de la llur ànima dependeixi de trobar tal o qual número de la série X.

A n'aquests és als que deu qualificar-se de col·leccionistes i reservar altra denominació laudatoria per al qui agombola objectes que, a part sa bellesa, serveixen per a que sigui coneguda la història de l'humanitat i per als que, a mesura de llur forces, (més fa el qui vol que'l qui pot) es rodegen d'obres d'art, encant dels sentits, del cervell i del cor. M'ha suggerit aquestes lleugeres reflexions el record d'una col·lecció que vaig visitar i quin *leit motif* era lo més espiritual que en art es pugui produir: una col·lecció de *bocets*.

Es creença molt generalitzada, adhuc entre professionals, que'l *bocet* és una mena d'avant projecte; un assaig per a l'equilibrat repartiment i distribució de masses; un previ ajust de dimensions; quelcom quasi administratiu com una pauta o falsilla; una infantil mostra de lo que ha d'ésser l'obra un cop acabada. Rès més llunyà de la veritat. El *bocet* és la lluïssor que revela la presència del diamant en les ombroses te-

rres d'una mina, i l'artista que 'l veu, que 'l desitja, sosté una lluita plena de defalliments per a poguer portar al quadre o a la estàtua quelcom de lo molt que té el *bocet* nascut en un moment d'aquells que rares vegades es repeteixen; çò explica que hi hagi tants *bocets* als que no ha seguit l'obra definitiva.

L'obra acabada es fa encara que l'artista estigui sol en el seu estudi sentint com a la seva espatlla brunzeix la remor del public, veient rebotar sobre la tela les mirades de la critica, vibrant per ses oïdes les murmuracions dels confreres; i per seguretat que tingui en si mateix l'artista, per sòlides que siguin les seves conviccions, no es pot sus-treure en absolut a eixes estranyes influències, i malgrat ell, estreny el frè i fa concessions a revellides rutines, a preocupacions, i, encar que sembli mentida, a imposicions de la moda.

Les obres d'encàrrec i les que's fan per a exposicions, okliguen al treball forçat per premura del temps, sigui quin sigui l'estat d'ànim de l'artista, i amb espectadors més o menys discrets.

L'ànima sols es descobreix en la soletat. Mai expandeix més harmonies el rossinyol que quan, lliure i sol, canta en la nit callada; mai es més sincer l'actor que quan, oblidant-se del public, viu el personatge; mai cantarà el poeta com quan, sol amb la seva dolor, murmurarà paraules a l'oïda de l'ésser volgut.

L'obra acabada, *es fa*; el *bocet*, *sorgeix*. Quan? Qui ho sab!

L'artista crea quan produeix el bocet; el dóna a llum fatalment, com obeïnt a una necessitat, i amb aquelles taques, veritables incognites; amb aquelles aparents desproporcions; amb aquelles estridències o monotonies, ha imprès un moment anímic, havent-lo fet plàstica d'aital faisó, que hores després el mateix artista mirarà el bocet com a cosa sagrada, amb veneració i sens atrevir-se a tocar-lo.

Segurament s'han perdut moltes d'aquestes obres perquè fins els mateixos artistes no les hi han donat la verdadera immensa valor que tenen, per sentir, potser, com una mena de rubor de que'ls sorprenguin extasiats davant d'aquells gargots en els que hi veu surant, no com a cosa inerte i rígida, sino vibrant i vivint, l'ànima de la seva obra.

Sé perfectament que aquestes coses no són compreses per molta gent; es necessita, per a gaudir-les, cultura artística i una gran exquisitat espiritual. Però precisament això els hi dóna una més gran valor. A mesura que l'art es va quintaesenciant, el públic es redueix; em refereixo al públic intel·lectual, doncs el públic de presència es ben nombrós per a exclamar les tradicionals Ah! Oh! d'admiració, què sonen tan a buit,

en un concert wagnerià o en una exposició del Greco, per exemple.

Com el *bocet* neix sempre en moment inesperat, no sol ésser molt luxosa la seva canasteta; un raquític troç de tela, una tau-la qualsevol, una carta, el dors d'un prospecte, reben la primera expressió material de la sensació artística.

Sembla com si a l'escullir llocs no destinats a rebre l'obra d'art, a l'estar realitzada amb la menor quantitat possible de matèria, orfa de regles i cànons, el *bocet* vulgui aparèixer com no assentat en rès corporal sino surant en l'ambient per a sols deixar-se veure i gaudir per aquell que 'l va concebre i per aquells esperits escullits a quins la presència de l'art fa vibrar a l'unisó.

Les obres d'art més excelses, les que més profunda empremta deixen a l'ànima, no són aquelles quina freda correcció delata el raonat avantprojecte, sinó aquelles altres que han sigut el terreny on ha renyit cruenta batalla l'artista, per a fer visible, amb els migrats mitjans materials, l'alta idea que brillava entre ell i la seva obra. Aquestes són les més semblants al bocet; el veritable, perquè en la col·lecció que vaig veure també n'hi havia de dolents: bocets fets per al públic.

VICENTS SORIANO.

EPIGRAMES

(DEL GREC)

¡LO QUE POT L'ENVEJA!

*Dos lladres criminals condemnats fören
a la darrera pena.
Al veure un d'ells que al séu company penjaven
d'una forca més alta que la seva
sentí's tant humiliat, que al dar la vida...
¡se tornà groc d'enveja!*

EPITAFI... CARITATIU

*«Sigui lleugera la terra,
per tú, Nearco miserable;
sigui lleugera... que així
facilment desenterrar-te
podrà els llops, i per a ells
seràn les teves entranyes».*

JOSEP CIURANA MAJO.